

Disleksija

Uredila: Karmen Posedel Golob

Disleksija je motnja, znotraj katere se kljub dobrim intelektualnim sposobnostim pri otroku pojavljajo težave **pri branju, pisanju in črkovanju**.

Disleksija posameznika spremlja vse življenje.

Disleksija nikakor ni bolezen. Organski izvor disleksije je sicer v možganih, vendar z njimi ni nič narobe, le malo drugače delujejo.

Vzroki za disleksijo

Dosedanje raziskave so pokazale, da ima veliko otrok z disleksijo starše, ki so imeli ali še imajo podobne težave. Odkrili so, da imajo osebe z disleksijo večjo desno hemisfero možganov kot osebe, ki disleksije nimajo.

Značilna odstopanja, ki se pojavljajo pri otroku/mladostniku z disleksijo

- Branje je počasno, otrok se med branjem vidno muči;
- pri glasnem branju pogosto ne upošteva ločil;
- prebrano pogosto slabše razume, ker vso energijo vlaga v pravilno tehniko branja;
- pogosto vriva (galop-garlop) ali izpušča glasove v besedah (klop-kop);
- pogosto obrača, zamenjuje, premešča glasove v besedi (mak-kam, zima-miza, tri-tir ...);
- besede, ki so videti podobno, nadomešča z drugimi, ki lahko spremenijo celoten pomen (prt-vrt, sveča-sreča ...);
- pri branju povedi ali zgodbe besedo nadomesti z novo sopomenko, čeprav si na pogled nista podobni (hiša- koča, deček-fant ...);
- otrok ima odpor do branja in pisanja;
- težave pri pomnjenju pravopisnih pravil;
- nedosledna raba malih in velikih črk;
- nenavadna drža pisala;
- ima skromno besedišče; težje oblikuje stavke ter jih uporablja, zlasti pri pisanju;
- potrebuje veliko ponazoritev in konkretizacije pri osvajanju novih šolskih pojmov;
- bralna stiska se kaže tudi na področju učenja, ko otrok ali mladostnik ne razume prebranega ali mu branje vzame preveč časa in zato pri učenju ni učinkovit;
- pri matematiki ima lahko težave z branjem in razumevanjem navodil, odkrivanjem bistvenih podatkov, lahko še vedno zamenjuje številke v številu, s težavo priključuje naučene postopke ali poštrevanko;

- slab kratkoročni in delovni spomin;
- primanjkljaj pozornosti;
- slabe organizacijske strategije za učenje;
- težave s koordinacijo in raznimi opravili (npr. zavezovanje vezalk);
- težje pomni zaporedja (abeceda, številna vrsta, dnevi v tednu, meseci v letu ...).

Zavedati se moramo, da je disleksija zelo individualna težava. Pri vsakem posamezniku so samo določene težave izražene v težji obliki, ostale pa v blažji.

Močna področja

- Dobre sposobnosti reševanja problemov ter ustvarjanja novega znanja;
- dobre domišljajske sposobnosti in intuicija;
- divergentno razmišljanje, ustvarjalnost, originalnost;
- sposobnosti vizualizacije;
- sposobnosti hkratnega predelovanja informacij;
- sposobnosti globalnega razumevanja.

Pomoč pri branju

H kakovosti branja močno prispevata oblika in jezikovna zahtevnost bralnega gradiva, zato je pomembno, da je napisano gradivo oblikovano tako, da omogoča otroku z disleksijo lažje sprejemanje in razumevanje napisanih informacij.

Oblika črk

- ✓ Ariel, Comic Sans, Calibri, Verdana;
- ✓ velikost črk vsaj od 14 do 16, prilagojeno glede na učenca;
- ✓ izogibanje *ležečemu* in podčrtanemu tisku;
- ✓ besedila z malimi tiskanimi črkami so enostavnejša za branje;
- ✓ poudarjene ključne besede z barvo ali krepkim tiskom.

Papir

- ✓ Mat papir pastelne barve (pogosto rumene ali bež barve).

Slog besedil

- ✓ Razmik med vrsticami 1,5–2;
- ✓ besedila z levostransko poravnavo;
- ✓ ob besedilu naj bo tudi slikovno gradivo in grafične ponazoritve;
- ✓ besedilo naj bo oblikovano v obliki krajših sklopov.

Uporaba posebnih ravnil in barvnih folij pri korekciji branja omogočajo primernejši kontrast med

ozadjem in črkami ali besedami ter s tem pravilnejše branje.

Starši, kaj lahko storite?

1. Pogovorite se o opažanjih z otrokovim razrednim učiteljem in šolskim specialnim pedagogom.
2. Začnete postopek usmerjanja za otroka.

Ko otrok pridobi Odločbo o usmerjanju, se mu nudi dodatna strokovna pomoč s strani predmetnih ali razrednih učiteljev, specialnih in socialnih pedagogov, pedagogov ali psihologov. Ti s specializiranimi oblikami pomoči pomagajo otroku pri premagovanju težav in odpravljanju primanjkljajev.

3. Zbirate nasvete, vaje, ki jih z otrokom skušate upoštevati in izvajati tudi doma.

4. Če ni izboljšanja, se skupaj z učiteljem in šolskimi svetovalnimi delavci lotite priprave oblik in metod poučevanja, ki bodo otroku pri šolskem delu najbolj pomagale.

5. Če na šoli določijo, da gre pri otroku za hujšo obliko disleksije, se lahko skupaj odločimo za *postopek usmerjanja*, kjer otroka najverjetneje usmerijo v program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo. V okviru tega programa mu pripadata dve do tri ure dodatne strokovne pomoči, ter prilagoditev v procesu poučevanja in preverjanja znanja.

Pomembno je, da ste starši seznanjeni z delom otroka v šoli, obravnavano snovjo, saj morate prav vi z njim v popoldanskih urah in med vikendom utrjevati in ponavljati, da otrok lažje doseže avtomatizacijo.

Pomoč pri učenju

- Učenje s pomočjo miselnih vzorcev;
- s pomočjo informacijsko komunikacijske tehnologije;
- dodatne razlage na internetu: www.astra.si;
- uporaba podporne tehnologije, ki je lahko
 - črkovalnik, ki preverja ustreznost črkovanja in slovnice;
 - brezplačni spletni slovarji: PONS: <http://www.pons.si/index.php> SSKJ: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>
- pretvorniki besedila v govor;
- snemalniki;
- računalnik;
- aplikacije na pametnih telefonih;
- pametno pisalo;
- zvočne knjige (Knjižnica slepih in slabovidnih Ljubljana).

Učne strategije so:

- Paukova strategija,
- strategija VŽN,
- miselni vzorci.

Koristne povezave:

- <http://www.disleksija.si/kaj-je-disleksija/>
- <http://shop.lupinica.si/si/content/category/5-disleksija>
- <http://www.drustvo-bravo.si/>
- <http://www.sc-vsi.si/>